

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ
КОМУНІКАЦІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ
В ОСВІТІ:
теорія і практика**

Збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

Мукачево
(14-15 квітня 2022 року)

УДК 159.9:028.02:37:02:929:37:021(043.2)

Б59

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол № 4 від 18.04.2022 р.)

Відповідальний за випуск – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Прокопович Л.С.

Головний редактор:

Щербан Т. Д. – доктор психологічних наук, професор, ректор МДУ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Моргун А. В. – декан гуманітарного факультету, кандидат філологічних наук, доцент
Прокопович Л. С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Мовчан К. М. – директор Наукової бібліотеки МДУ, старший викладач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Веремчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Курило О. Й. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Попович Н.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Б59

Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 14-15 квітня 2022 р. Мукачево / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2022. – 80 с.

©Мукачівський державний університет, 2022

У 20-ті роки минулого століття дослідження з лікувальної дії книги на здоров'я людини проводилися на базі бібліотек будинків відпочинку та лікувальних пансіонатів. У статтях журналу «Курортна справа» за 1928 р. наголошувалося на позитивному впливі книг гумористичного характеру та мемуарної літератури на стан відпочиваючих. Активно використовувалася бібліотерапія і у медичних бібліотеках. Лікарі бачили своє конкретне завдання «лікування книгою» у тому, щоб підібрати літературу відповідно до діагнозу. Лікувальний ефект базувався на впізнанні пацієнтом своєї проблеми, відображеної у художньому творі, в порадах наслідувати приклади та зразки виходу з подібної «ситуації». І чим більш схожа ситуація, описана в книзі, або герой – на характер пацієнта, тим сильніший терапевтичний ефект від книги.

Питання бібліотерапії у різні періоди висвітлювали такі автори, як Ю. М. Дрешер, І. М. Казарінова, Б. С. Крейденко, Б. А. Симонов. Аналізу проблем, які розглядає бібліотерапія, присвячено низку статей у періодичних виданнях, а саме в журналах «Бібліотека», «Бібліотекознавство» та ін.

На даний час бібліотерапія переживає період осмислення свого предмета, методу, цілей. Існуючі на сьогоднішній день методологічні підходи, парадигми бібліотерапії ще не цілком усвідомлені практиками та теоретиками. Але разом з цим намітилася тенденція зростання кількості публікацій, що містять наукові узагальнення та теоретичні розробки в галузі бібліотерапії.

Список використаних джерел

1. Тертилова А. Бібліотерапія як напрямок роботи сучасного бібліотекаря / А. Тертилова // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2015. – № 1. – С. 36–38.

УДК 028.8:615.85:001.8(043.2)

МОРГУН А. В., ЖЕЛОБАНОВА А. О.
Мукачівський державний університет

БІБЛІОТЕРАПІЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасному світі людина відчуває великі психологічні навантаження, обсяг інформації, що стрімко збільшується, несприятливі умови навколишнього середовища призвели до необхідності появи бібліотерапії. Дослівний переклад терміна «бібліотерапія» з грецької мови звучить як «лікування книгою» («книга» – *biblion* та «лікування» – *therapeia*).

В офіційній науці ще немає єдиної дефініції поняття «бібліотерапія», яка сьогодні розвивається як один із розділів бібліотекознавства, що використовує специфічні методи обслуговування читачів.

Вирішення методологічних є однією з головних проблем, оскільки саме поняття «бібліотерапія», її цілі, структуру кожен дослідник трактує по-своєму. Багато фахівців погоджуються з тим, що ця наука знаходиться на стику бібліотечної справи та медицини. Вона пов'язана із залученням людини до

читання на основі синтезування ситуацій обслуговування з метою зміни або вирішення його особистих проблем. Бібліотерапію вчені також розглядають як комплексну наукову дисципліну (Б. С. Крейденко), як розділ бібліотекознавства (Б. А. Симонов) та як напрямок педагогіки читання (Ю. М. Дрешер). Розмежувати вплив з погляду психології та моральності дуже складно. Тому взаємодія психотерапії та керівництва читанням у галузі бібліотерапії є дуже тісною та взаємозалежною [2].

У вітчизняній та зарубіжній літературі існує ще кілька визначень поняття «бібліотерапія»:

- бібліотерапія – лікувальна дія на психіку хворої людини за допомогою читання книг;

- бібліотерапія – використання спеціально підібраних інформаційних матеріалів як допоміжного лікувального засобу в медицині та психотерапії.

Попри відмінність у формулюваннях, суть визначень одна – керівництво читанням, що враховує проблеми особистості. Тобто бібліотерапію слід трактувати як спеціальний корекційний вплив на людину за допомогою читання спеціально підібраної літератури з метою нормалізації чи оптимізації її психічного стану.

Отже бібліотерапія є лікувально-педагогічним процесом, тісно пов'язаним з процесами формування особистості читача. За допомогою книг утворюється потужний інструмент впливу на мислення, характер і поведінку людини, який є найбільш ефективним для вирішення проблем, що виникають. На даний момент науці відома значна кількість способів впливу від читання книг на людину [3].

Переорієнтація на бібліотерапевтичний напрямок, який відповідає потребам читачів, дозволить підвищити престиж бібліотеки як соціального інституту, здатного допомогти людині скоригувати негативні наслідки соціальних та особистих змін. Сьогодні доцільно говорити про бібліотерапію як про лікування усіма бібліотечними засобами не лише окремої особистості, а й суспільства загалом.

Нині бібліотерапія – це використання можливостей читання на вирішення широкого спектру терапевтичних завдань. Необхідно наголосити на тому, що бібліотерапія як наукова дисципліна особливо корисна і важлива ще й тому, що вона безпосередньо адаптувала та засвоїла з психотерапії актуальні ідеї та прийоми, пов'язані з можливостями через книгу позитивно впливати на людину.

Бібліотерапевтичну роботу, яку розуміють найчастіше як процес педагогічний, а не вузько-медичний, бібліотекарю необхідно проводити в тісній співдружності з психологом, який може взяти на себе не тільки побудову стратегії впливу, а й діагностику особливостей читацького та особистісного розвитку, а також розвиваючого та бібліотерапевтичного ефекту бібліотечних заходів. Переорієнтація на бібліотерапевтичний напрямок, який відповідає потребам читачів, дозволить підвищити престиж бібліотеки як соціального інституту, здатного допомогти людині скоригувати негативні наслідки соціальних та особистих змін. Сьогодні доцільно говорити про бібліотерапію як

про «лікування» усіма бібліотечними засобами як окремої особистості, а й суспільства загалом [2].

Список використаних джерел

1. Бажкова В. Бібліотерапія (з досвіду Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія) / В. Бажкова // Библиотечная планета. – 2016. – № 4. – С. 14–15.
2. Лекарство для души: применение библиотерапии в библиотеке: методические рекомендации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.tambovlib.ru/?view=editions.metod.data.biblioterapiya>.
3. Польза чтения книг [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://polzavred.ru/polza-chteniya-knig.html>.

УДК 028:159.922.7(043.2)

НАЗРУК Н. А.
КЗ «Рівненська обласна бібліотека для дітей»
Рівненської обласної ради

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ БІБЛІОТЕРАПІЇ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСНІЙ БІБЛІОТЕЦІ ДЛЯ ДІТЕЙ

Книга має унікальну здатність – вона лікує людські душі та тіла. Ще в період античності, стародавні греки асоціювали поняття «книга» з поняттям «душевне здоров'я» і вважали бібліотеки «ліками для душі». Вже тоді закладалися основи для розвитку всебічно розвиненої особистості, базис яких складають визначені мислителями бібліотерапевтичної ідеї – знаходити гармонійне «Я» у Всесвіті за допомогою книги [1, с. 66].

Бібліотерапія спочатку використовувалась у шпитальних і санаторних бібліотеках, де поєднувалися досягнення медицини, особливо психіатрії, і методики бібліотечної роботи. У процесі розвитку вона почала застосовуватись у громадських і шкільних бібліотеках, а згодом була адаптована педагогікою [2, с. 14; 3]. Педагогічна бібліотерапія передбачає лікування особистості за допомогою книг, фрагментів книг, сучасних аудіовізуальних матеріалів, інших читацьких засобів, що здійснюють психолого-педагогічний вплив на проблеми дитини, що виникають у спілкуванні, складнощах в навчанні, подоланні труднощів соціалізації [1, с. 67].

Згідно з визначенням Української бібліотечної енциклопедії, бібліотерапія – це комплексна наукова дисципліна, що вивчає закономірності смислового та емоційного сприйняття текстів і розробляє методи психологічної корекції особистості за допомогою читання (або прослуховування) спеціально підібраних текстів із книжок та інших носіїв інформації [3].

В сучасних бібліотеках України бібліотерапевтичні дії найчастіше скеровані на дітей та підлітків, які є втягнутими учасниками розвиваючої або виховної бібліотерапії [4]. Якщо говорити про використання книголікування у Рівненській обласній бібліотеці для дітей, то надзвичайно ефективним є

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>